

EVROPSKI VISOKOŠOLSKI PROSTOR

Skupna deklaracija evropskih ministrov za izobraževanje, zbranih v Bolgini 19. junija 1999

Zaradi izjemnih dosežkov v zadnjih nekaj letih postaja preoblikovanje Evrope za Unijo in njene državljane čedalje konkretnjša in pomembnejša resničnost. Pričakovane razširitve in poglobljanje stikov z drugimi evropskimi državami ji dajejo še širše razsežnosti. Pri tem smo priča, kako se velik del političnega in akademskega sveta ter javnost vse bolj zavedata, daje treba oblikovati popolnejšo in daljnosežno Evropo, še zlasti pa okrepiti njene intelektualne, kulturne, socialne, znanstvene in tehnološke razsežnosti.

Evropa znanja je danes na široko prepoznana kot nezamenljiv dejavnik socialnega in človeškega razvoja ter kot neizogibna sestavina pri utrjevanju in obogatitvi evropskega državljanstva. Svojim državljanom omogoča, da si pridobijo sposobnosti za spoprijemanje z izzivi novega tisočletja, pa tudi zavest o skupnih vrednotah ter o pripadnosti skupnemu socialnemu in kulturnemu prostoru.

Izobraževanje in sodelovanje v izobraževanju ima pri razvoju in krepitevi stabilnih, mirnih in demokratičnih družb vsesplošno priznan odločilen pomen, še zlasti ob upoštevanju položaja v jugovzhodni Evropi.

V Sorbonski deklaraciji, podpisani 25. maja 1998, ki se opira na takšna razmišljanja, je poudarjena osrednja vloga univerz pri razvoju evropskih kulturnih razsežnosti. Oblikovanje evropskega visokošolskega prostora je opredeljeno kot glavna pot, ki vodi k uveljavitvi mobilnosti in zaposlovanja državljanov ter k vsesplošnemu razvoju celine.

S podpisom ali načelnim soglasjem je več evropskih držav sprejelo povabilo, da sodelujejo pri uresničevanju najpomembnejših ciljev iz deklaracije. Visokošolske reforme, ki so se medtem začele v Evropi, potrjujejo odločenost mnogih vlad za tako usmerjeno delovanje.

Evropski visokošolski zavodi so sprejeli ta izziv in glavno vlogo pri oblikovanju evropskega visokošolskega prostora, pri čemer so obudili temeljna načela, zapisana v bolognski Magni Charti Universitatum iz leta 1988. Pomen te odločitve je toliko večji, ker neodvisnost in avtonomija univerz zagotavljata, da se sistemi visokega šolstva in raziskovanja nenehno prilagajajo spreminjajočim se potrebam, družbenim zahtevam ter novim znanstvenim spoznanjem.

Pot je začrtana v pravo smer, cilj je pomemben. Da pa bi bila dosežena večja povezljivost in primerljivost visokošolskih sistemov, bodo potrebne nenehne vzpodbude. Za viden napredek moramo pomagati s konkretnim ukrepanjem. Na sestanku 18. junija /1999/ so nam priznani strokovnjaki in akademiki iz vseh naših držav predstavili zelo uporabne predloge za začetek dela.

Pozornost moramo nameniti predvsem povečevanju mednarodne konkurenčnosti evropskega sistema visokega šolstva. Vitalnost in učinkovitost vsake civilizacije se lahko meri s privlačnostjo, ki jo ima njena kultura za druge države. Zagotoviti moramo, da evropski sistem visokega šolstva postane privlačen za ves svet, tako kot naše izjemno kulturno in znanstveno izročilo.

Pritrujemo splošnim načelom, zapisanim v Sorbonski deklaraciji, in se hkrati lotevamo koordiniranja naših politik, zato da bi čimprej, vsekakor pa v prvem desetletju tretjega

tisočletja, uresničili cilje, za katere menimo, da so pri vzpostavitvi evropskega visokošolskega prostora in uveljavitvi evropskega sistema visokega šolstva po vsem svetu najpomembnejši:

- Sprejetje sistema zlahka prepoznavnih in primerljivih diplomskih stopenj, tudi z obrazcem 'Priloga k diplomi', da bi pospešili zaposlovanje evropskih državljanov ter mednarodno konkurenčnost evropskega sistema visokega šolstva.
- Sprejetje sistema z dvema glavnima študijskima stopnjama, dodiplomsko in podiplomsko. Dostop v drugo stopnjo zahteva uspešno dokončanje prve, ta traja najmanj tri leta. Diploma, podeljena po prvi stopnji, je za evropski trg dela tudi relevantna kot ustrezna raven kvalifikacije. Druga stopnja vodi k magisteriju in/ali doktoratu znanosti, tako kot v mnogih evropskih državah.
- Vzpostavitev kreditnega sistema - kot je ECTS - kot ustreznega sredstva za omogočanje čim širše mobilnosti študentov. Krediti bi bili lahko pridobljeni tudi zunaj visokega šolstva, tudi z vseživljenjskim izobraževanjem, če jih le priznajo univerze, ki študente sprejemajo.
- Pospeševanje mobilnosti, tako da se za učinkovito uresničevanje prostega gibanja odpravljajo ovire, predvsem pri:
 - dostopu do študija, možnostih za usposabljanje ter s tem povezanimi storitvami, kadar gre za študente,
 - priznavanju in vrednotenju obdobj raziskovanja, poučevanja in usposabljanja v Evropi, kadar gre za učitelje, raziskovalce in administrativno osebje, ne da bi vnaprej določali njihove zakonite pravice.
- Pospeševanje evropskega sodelovanja pri zagotavljanju kakovosti, tako da se razvijajo primerljiva merila in metodologije.
- Pospeševanje potrebnih evropskih razsežnosti v visokem šolstvu, še zlasti v zvezi s kurikularnim razvojem, medinstitucionalnim sodelovanjem, mobilnostnimi načrti ter integriranimi programi študija, usposabljanja in raziskovanja.

Uresničevanja teh ciljev se - v skladu z našimi institucionalnimi pristojnostmi in ob polnem upoštevanju različnosti kultur, jezikov, nacionalnih izobraževalnih sistemov ter univerzitetne avtonomije - lotevamo zato, da bi utrdili evropski visokošolski prostor. Še naprej si bomo prizadevali za medvladno sodelovanje, pa tudi sodelovanje z nevladnimi evropskimi organizacijami, ki imajo pristojnosti v visokem šolstvu. Pričakujemo, da bodo univerze odgovorile takoj in pozitivno ter dejavno pripomogle, da bodo naša prizadevanja uspešna.

V prepričanju, da vzpostavitev evropskega visokošolskega prostora zahteva stalno podporo, nadzor in prilagajanje nenehno razvijajočim se potrebam, smo sklenili, da se čez dve leti znova srečamo, da bi presodili, kakšen je napredek, in ugotovili, kaj je še treba storiti.

Caspar Einem, minister za znanost in transport (Avstrija)

/.../

Pavel Zgaga, državni sekretar za visoko šolstva (Slovenija)

19.6.1999